

Tarihi hamamlar pazara çıktı!

Türkiye / 08/01/2010

İstanbul'un en eski hamamı olarak bilinen Balat Çavuş Hamamı ile Mimar Sinan'ın yaptığı Zeyrek Çinili Hamamı satışa çıkarıldı

İstanbul'un en eski hamamı olarak bilinen Balat Çavuş Hamamı ile Barbaros Hayrettin Paşa tarafından Mimar Sinan'a yaptırılan Zeyrek Çinili Hamamı, yeni kuşak sahiplerinin işletme güçlükleri çekmeleri ve hamam kültürünün gitgide yok olması nedeniyle satışa çıkarıldı.

Kaptanı Derya Barbaros Hayrettin Paşa Vakfınca, Beşiktaş'taki medrese ve türbeye akar olarak yaptırılan, bulunduğu semtten dolayı Zeyrek Çinili Hamamı olarak anılan hamam, 1833 yangınından sonra satılarak, şahıs malı haline gelmiş.

Osmanlı üslubundaki hamamların en önemlilerinden olan yapı, kadınlar ve erkekler bölümü olarak çifte hamam şeklinde tasarlandı. Dikdörtgen planlı soğukluğun ortasında mermerden fiskeyeli bir havuz bulunan hamamın son sahibi ise Çetin Karatün oldu.

Karatün'ün uzun yıllar işlettiği ve ölümünün ardından kiracılar tarafından çalıştırılan hamam, yıllar içinde hamam kültürünün gitgide yok olmasının da etkisiyle geçen yıl kapatıldı.

Ferzan Özpetek'in "Hamam" filminin çekiminin de yapıldığı Zeyrek Çinili Hamamı'nın üçüncü kuşak sahiplerinden Gökhan Karatün, hamamın tarihinin korunduğuna işaret ederek, turizme kazandırılmasını istediklerini dile getirdi.

"Üçüncü jenerasyon olarak bu işlere yatkın olmadığımız için aile olarak satmaya karar verdik" diyen Karatün, dedesinin sahibi olduğu hamamla babası da başka işlerle uğraştığı için ilgilenen olmadığını ve artık satılmasını istediklerini söyledi.

Aile üyelerinden Uğur Akkuş da hamamın satın alındığında otel, restoran, müze ya da hamam olarak kullanılabileceğine işaret ederek, fiyatı konusunda ise belli bir rakam belirlemediklerini ve tekliflere açık olduklarını kaydetti.

Balat Çavuş Hamamı

İstanbul'un en eski hamamı olarak da bilinen 2. Beyazıt ya da Fatih Sultan Mehmet döneminde yapıldığı sanılan Balat Çavuş Hamamı, yüksek pencereci dikdörtgen yapısı, mermer döşeli içi, içinde bulunan havuz şeklindeki kurnası dikkat çekiyor. Hamam, kadınlar ve erkekler kısmı olarak iki bölümden oluşuyor.

Balat Çavuş Hamamı'nın hissedarlarından Salih Akarı, hamamın dededen kalma bir mülk olduğunu ve vefatlarının ardından da işletmesini kiracılarla devam ettirdiklerini ifade ederek, "Maddi olanaksızlıklar ve restorasyonu zor olduğu için satmaya karar verdik" diye konuştu.

Akara, aile olarak hamamı 1.5 milyon dolar bedelle satmak istediklerini de belirterek, buranın nasıl değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin ise hamam olarak da turistlere yönelik de kullanılabileceğini söyledi.

Hamam kültürü

Anadolu kültürünün önemli bir parçası olan hamam kültürü, Sümerlerle ortaya çıkmış, ardından tarihte adı geçen hemen her medeniyetin kültürel bir parçası olmuş.

Türk hamamı ise Türk banyo geleneğinin, 15. yüzyılın ikinci yarısında Anadolu'nun hamam kültürüyle birleşiminden ortaya çıkan bir yapıdır. Bu tarihten başlayarak ülkenin dört bir yanında hamamlar inşa edildi. 17. yüzyılda sadece İstanbul'da yaklaşık 15 bin hamam olduğu biliniyor. O devirde insanlar, "gelin", "güvey", "adak" ve "sünnet hamamı" ya da "hamamda kız beğenme" gibi gerekçelerle de hamama giderlerdi.

Hamamlar, kapalı Osmanlı toplumunda zevk ve eğlencenin her çeşidinin yaşandığı mekanlardı. Erkek ve kadın hamamının ayrı olmadığı tek hamamlarda, çoğunlukla gündüzler kadınlara ayrılırken, erkekler ise sabah erken saatlerde ya da gece yıkanırđı.

Türk kültürünün önemli bir parçası olan hamam sefasını yaşamak isteyenler için özellikle İstanbul'da Osmanlı mimarisinin izlerini taşıyan hamamlar yerli ve yabancı turistlerin rağbet ettiği mekanlar arasında yer alıyor.

Türk hamamı başlıca üç bölümden oluşuyor:

Soyunma yerleri: Geniş bir sofa ve bunun çevresinde bölmeli sekiler bulunur. Yıkanan kimseler bu sekilerde uzanıp dinlenirler.

Yıkama yerleri: Soğukluktan geçilerek girilir. Burası da bazı bölümlere ayrılır. "Kurna başı" denilen herkesin teker teker yıkandığı yer; "halvet" adı verilen kapalı ve yalnız başına yıkama hücreleri; bir de üzerine uzanıp ter dökülen "göbek taşı". Göbek taşı, hamamın mermer kaplı zemininden daha yüksek yapılmıştır ve çeşitli geometrik şekillerde olabilir.

Isıtma yeri (külhan): Hamamın altında ateş yanan yerdir. Alev ve duman, mermer zeminin altındaki özel yollardan duvar içlerinden geçer "tüteklik" adı verilen bacadan çıkar.

Türk hamamına özgü terimler ise külhan (hamamların ısıtıldığı kapalı ve geniş ocak), sıcak halvet (külhanın üstü), soğuk halvet (külhana uzak olan yer), natır (müşteriyi yıkayıp keseleyen kadın çalışan), tellak (müşterileri yıkayıp keseleyen erkek çalışan), peştemal (örtünmek için kullanılan ince dokuma) ve takunya (hamam terliği).(aa)